Uspamin z Kalwaryi

Što ciarpieŭ za ŭsich nas
[hrešnych,
Jezu Chryste, Boža miły,
Zžalsia Ty nad nami!

(Na prawoch rukapisu).

WYDAŃNIE
„BIEŁARUSKAHA KATALICKAHA
WYDAWIECTWA“.

Bieł. Drukarnia im. Fr. Skaryny ŭ Wilni

PRADMOWA.

Jezus Chrystus swaju krywawuju darohu adbyŭ užo 1900 hadoŭ tamu ŭ Jeruzalimie. Tam i ciapier pakazwajuć usie tyja miascy, dzie Jezus išoŭ, dzie ciarpieŭ i dzie byŭ ukryžawany. Ludzi, razważajučy muku Chrystowu, abchodziać tyja miascy, pačynajučy ad Aliŭnaha Sadu, dzie pačalisia ciarpieńni Chrystowy, až da hary Kalwaryi, dzie Jezus byŭ ukryžawany. Ale nia kožny moža pajechać u Jeruzalim, kab tam abyjści ŭsie darohi Chrystowy, dyk ludzi pačali ŭ siabie, u krai, ładzić padobnyja darohi i abychodzić ich, razważajučy pry hetym ciarpieńni našaha Zbaŭcy. Miascy takija, ad hary Kalwaryi, na katoraj Jezus pamior, stali nazywać „Kalwaryjami". Woś-ža adna z takich Kalwaryjaŭ jość i kala Wilni.

Wilenskaja Kalwaryja założana ŭ 1663 hodzie wilenskim biskupam Jurym Biełazoram na padziaku Bohu za aswabadžeńnie kraju ad maskoŭskaha wojska, jakoje doŭhi čas pierad hetym hłumiła ŭwieś kraj.

Stacyjaŭ u Wilenskaj Kalwaryi jość 35. Jany tak raźmieščany pa ŭzhorkach i dalinach, što žywa prypaminajuć usie tyja miascy, dzie ciarpieŭ J. Chrystus.

S t a c y i

KRYWAWAJ DAROHI J. CHRYSTA.

Stacyja.

I. Apošniaja Wiačera.
II. Pad Aliŭnaju haroju.
III. U Sadzie Aliŭnym.
IV. Uziaćcie J. Chrysta.
V. Kala rečki Cedron.
VI. U pieršaj „Uwodnaj“ bramie.
VII. U pieršaj Syjonskaj bramie.
VIII. Jezus u Annaša.
IX. Jezus u Kaifaša.
X. Jezus u wiaźnicy.
XI. Jezus u Kaifaša druhi raz.
XII. U druhoj Syjonskaj bramie.
XIII. Jezus u Piłata pieršy raz.
XIV. U bramie „Žaleznaj“ pieršy raz.
XV. Jezus u Herada.
XVI. U bramie „Žaleznaj“ druhi raz.
XVII. U pieršaj bramie Staroha Horadu.
XVIII. U druhoj bramie Nowaha Horadu.

Pry kožnaj stacyi treba choć i koratka ale nabožna, razvažyć tuju tajnicu, jakuju jana pradstaŭiaje i zmowić:

† U imia Ajca i Syna i Ducha Światoha. Amen.

Ojča naš, katory jość u niebie. Świacisia imia Twajo. Pryjdzi waładarstwa Twajo. Budź wola Twaja, jak na niebie, tak i na ziamli. Chleba našaha štodziennaha daj nam siańnia. I adpuści nam hrachi našy, jak i my adpuščajem winawatym našym. I nie ŭwadzi nas u pakusu, ale zbaŭ nas ad złoha. Amen.

Prywitana budź, Maryja, poŭnaja łaski, Pan z Taboju, bahasłaŭlena Ty miž žančynaŭ i bahasłaŭlen płod ułońnia Twajho, Jezus. Świataja Maryja, Maci Boža, malisia za nas hrešnych, ciapier i ŭ časinu śmierci našaj. Amen.

Chwała Ajcu i Synu i Duchu Światomu:

Jak było spradwieku, ciapier i zaŭsiody i na wieki wiečnyja. Amen. †

Što ciarpieŭ za ŭsich nas hrešnych,
Jezu Chryste, Boža miły,
Zžalsia Ty nad nami.

Pry apošniaj stacyi treba zmowić 5 raz Ojča naš, Prywitana budź, Chwała Ajcu i 1 raz Wieru ŭ Boha.

1. Wieru ŭ Boha Ajca Ŭsiomahutnaha, Stwaryciela nieba i ziamli. 2. U Jezusa Chrysta, Syna Jaho adzinaha, Pana našaha. 3. Katory pačaŭsia z Ducha Światoha, naradziŭsia z Maryi Dziewy. 4. Zamučany pry Ponckim Piłatu, ukryžawany, pamior i pachawany. 5. Zyjšoŭ da piekła, treciaha dnia paŭstaŭ z umioršych. 6. Uzyjšoŭ u nieba, siadzić prawaruč Boha Ajca Ŭsiomahutnaha. 7. Adtul pryjdzie sudzić žywych i pamioršych. 8. Wieru ŭ Światoha Ducha. 9. Światy Kaścioł Katalicki, łučnaść światych. 10. Adpuščeńnie hrachoŭ. 11. Uskrašeńnie cieła. 12. Žyćcio wiečnaje. Amen.

Kali stacyi abchodziacca ŭ bolšaj hramadzie, to jdučy ad stacyi da stacyi možna piajać pieśni, uziatyja z knižki da nabažeństwa „Hołas Dušy“, paćwierdžanaj wilenskim arcybiskupam-mitrapalitam Romualdam Jałbžykoŭskim:

O moj Boža!..

O moj Boža! wieru Tabie —
I ŭsio wieru ja dla Ciabie.
Ŭsiu nadzieju ŭ Tabie maju,
Za ŭsio Ciabie wychwalaju.

Ty satwaryŭ, Ty adkupiŭ,
Ty mianie, Boža, aświaciŭ;
Za to Tabie, hdzie jość ludzi,
Čeść i sława niachaj budzie.

Tabie, Boža, kłaniajusia,
Na Twaju wolu zdajusia,
A być tolki chaču ŭ niebie,
Pa ŭsie wiaki sławić Ciabie.

Žal mnie, Boža, zhrašyŭ Tabie,
Praz hrech dastaŭ piekła sabie;
Dy nia tak žal zhuby majej,
Jak žal, Boža, kryŭdy Twajej!

Ach, moj Boža, ja kajusia,
Daruj winy, papraŭlusia;
Dy ŭžo sto raz pamierć wolu,
Na hrech bolej nie pazwolu.

Dla Twajho uspadabańnia
Chaču spaŭniać prykazańnia;
Žyć i ŭmirać chaču ŭ Tabie,
Bo Ty dobry sam u Sabie.

O Jezusie, Ty naš Panie,
Serca našaha kachańnie!
Da ruk, da noh Twaich paŭšy,
Žalejem za hrachi našy.

Całujučy Twaje rany,
O Jezusie naš kachany,
Ruki, wočy k niebu ŭznosim,
Adpuščeńnia hrachoŭ prosim.

Ślozy našy wyliwajem,
Ščyrym sercam pryrakajem:
Pakul budziem z ludźmi žyci,
Nia budziem Boha hrašyci.

O Maryja, Matka Boska!
Ty świataja kwietka rajska!
Malisia Bohu za nami,
Niahodnymi hrašnikami.

Ŭsie światyja ŭzhlańcie z nieba!
Wašaj łaski nam patreba;
Maleciesia wy za nami,
Niahodnymi hrašnikami.

Chwała Bohu praŭdziwamu,
Chwała ŭ Trojcy Adzinamu,
Chwała Ajcu, razam Synu,
Chwała i Duchu światomu.

Światy Kryžy.

Światy Kryžu, najmilejšy,
Z usich drewaŭ najsłaŭniejšy!
Ŭ hetym drewie moc i siła:
Jano Jezusa nasiła;
Z jaho pływie asałoda
Dla harotnaha narodu.

Drewa ćwiordaje, źmiakčysia,
Až da ziamli prychilisia!
Spuści cieła majho Pana —
Jano wielmi skatawana.
Pazwol Jamu adpačyci,
Na ziamlu skarej sstupici.

Ciabie wybraŭ Boh adwieku
Na zbaŭleńnie caławieku;
Z ciabie łaska ludziam dana,
Duša naša ŭzmacawana,
Krywioj Božaj ŭsia abmyta,
Što praz Jezusa pralita.

Jak u zimnaj lažaŭ stajni,
Dla Jaho nia było tajna:
Kab świet hrešny adkupici,
Treba kroŭ swaju pralici;
Tam źwiary pakłon dawali,
A tut ludzi katawali.

Niačuwana miłaść heta,
Kab iści na Kryž dla świeta!
Chto-ž tak budzie miłaściwy,
Taki dobry, litaściwy?
Sam Pan Jezus heta sprawiŭ —
Nas ad piekła Kryžam zbawiŭ.

Čamu twajo serca horda,
Jak-by kamień hłucha-ćwiorda?
Ty nad Jezusam nia płačaš,
Choć Jaho na Kryžy bačyš:
Na achwiaru Boham dany,
Za ciabie ukryžawany.

Matka z žalem pahladała
I toj čas uspaminała:
Jak małoha spawiwała,
Prytulała, caławała:
A ciapier Jahona cieła,
Ad ran sinie, pačarnieła.

Nia byŭ žal taki j nia budzie,
Hdzie žyli, žyć buduć ludzi!
Jaki Matka smutak mieła,
Jak na Jezusa hladzieła:
Siratoju astajusia,
Hdzie ciapier ja prytulusia?

Adnaho Synočka znała,
Jaho z nieba atrymała,
Ciapier Jaho zabirajuć —
Mianie biednu pakidajuć.
Z žalu rwiecca majo serca,
Choča wyskačyć, zdajecca.

Jaho z radaściaj nasiła
I biaz bolu paradziła:
Ciapier smutki ŭsiaho świetu
Ja ciarplu ŭ hadzinu hetu:
Boža, daj mnie lepš mahiłu,
Bo žyć bolš nia maju siły!

Kab Ty byŭ, Synočak, nižej,
Da mianie kab trochi bližej —
Ja hałoŭku-by padpiorła,
Ślozy j Kroŭ Twaju abciorła.
Ale Kryž Twoj tak wysoki —
Ad mianie Synok daloki.

Kazaŭ anieł: Prywitana,
Łaski poŭna Ty u Pana;
A ja poŭna smutku, bolu;
Symeon znaŭ Božu wolu:
Jon skazaŭ, što majo serca
Bolem, jak miačom, prabjecca.

Baćki, matki, anikoha,
I pryjaciela druhoha,
Ani brata ja nia maju,
Lepš pamiorci ja žadaju;
Jak u tuju žyć chwilinu,
Kali bok prabili Synu.

Ŭspomni, matka, jak ty mleła,
Choć i mnoha synoŭ mieła,
Kali adzin byŭ pamioršy,
Choć-by samy z ich najhoršy.
A moj Jezus najmilejšy —
Adzin Syn moj najświaciejšy.

Ŭziali Syna, zorku jasnu:
Mianie kinuli niaščasnu —
Nad usio Jaho lubiła,
Ciapier mnie žyćcio niamiła.
Ach, moj Boža! Tabie wieru —
Nie karaj-ža nas praz mieru.

A chto Bohu wierna służyć,
Matku Bosku ščyra lubić,
Chaj pad Kryžam stanie z Jeju,
Ŭ Joj swaju kładzie nadzieju.
Praz Twajo, Panna, ciarpieńnie
Uprasi dla nas zbaŭleńnie.

Jezu Chryste...

Jezu Chryste, Boža miły,
Jak jahniatka Ty ciarpliwy:
Cierpiš na kryžy mučeńni
Za ŭsie maje prahrašeńni.

Čaławieča, płač, mizerny,
Hlań, jaki Boh miłaserny:
Jezus na kryžy ŭmiraje,
Sonca jasnaść pahašaje.

Pan apošnie skazaŭ słoŭka,
Žwisła z pleč jamu hałoŭka.
Nad im Maci uzdychaje,
Płača ŭ žali, ledź žywaja.

Ŭžo zasłonu razarwała,
Ŭsia ziamla dryžyć i skała;
Sotnik kaža: Syn Jon Božy!
Hety cud usich trywoža.

Tut Jamu bok prakałoli,
Kroŭ pływie z wadoj pawoli;
A my źlijmasia ślazami;
Jezu, źmiłujsia nad nami!

Što ciarpieŭ za ŭsich nas hrešnych,
Jezu Chryste, Boža miły;
Zžalsia Ty nad nami!
Zžalsia Ty nad nami!

Ty, što razam z Im ciarpieła,
Maci Boža, Pani świetu!
Za nas zastupisia,
Za hrešnych malisia.

Suplikacyja.

I.

1. Światy Boža, Światy Mocny, Światy Nieśmiarotny,
   Zžalsia nad nami! (Try razy).
2. Ad pažaru — hoładu, wajny i zarazy,
   Barani nas, Boža!
3. Ad raptoŭnaj — i niespadziawanaj śmierci,
   Ścieražy nas, Boža!
4. Kab Kaścioł Twoj — światy Katalicki baranić i wywyššać mieŭ łasku,
   Ciabie prosim, Boža!
5. Kab Ajca Światoha — i ŭsie duchoŭnyja stany ŭ nabožnaj jednaści zachawać mieŭ łasku,
   Ciabie prosim, Boža!
6. Kab nas — u światoj słužbie Twajej ućwiardzić mieŭ łasku,
   Ciabie prosim, Boža!
7. Kab nas — da pakuty ščyraj dawiaści mieŭ łasku,
   Ciabie prosim, Boža!
8. Kab uradžaj dać — i jaho ŭ cełaści zachawać mieŭ łasku,
   Ciabie prosim, Boža!
9. My hrešny — Ciabie Boha molim,
   Pasłuchaj nas, Boža!

10. O Jezu, Jezu, Jezu,
Zžalsia nad nami!

11. O Maryja, Dziewa i Maci Boža,
Zastupisia za nas!

II.

1. Światy Boža, Światy Mocny, Światy Nieśmiarotny!
Zžalsia nad nami!

2. Ad wajny bratniaj, što hromam nas trywoža,
Ścieražy nas, Boža!

3. Ad praroka, što zhubu nam waroža,
Ścieražy nas, Boža!

4. Ad buraŭ, što hradam bjuć u poli zboža,
Ścieražy nas, Boža!

5. I ad žyćcia, jakim žyć narod nia moža,
Ścieražy nas, Boža!

6. Ad ciomnaj siły, što ducha nam trywoža,
Ścieražy nas, Boža!

7. My hrešny, Ciabie Boha molim,
Pasłuchaj nas, Boža!

8. O Jezu, Jezu, Jezu,
Zžalsia nad nami!

9. O Maryja, Dziewa i Maci Boža,
Zastupisia za nas!

Boh naš prypynak...

Boh naš prypynak i siła, — pamahalnik u biedach, što wielmi nas abstupili.

Zatym-ža nia budziem bajacca, kali ziamla zwaruchniecca — i hory pierakinucca ŭ siaredzinu mora.

Šumieli i zamucilisia wody ich — zatraślisia hory ad Jaho siły.

Šparkaść raki źwiesialaje miesta Božaje—paświaciŭ swaju sialibu Najwyšejšy;

Boh pamiž jaho: nia budzie zwarušana — paratuje jaho Boh rana na świtańni.

Strywožylisia narody i pachililisia waładarstwy — daŭ hołas swoj i zwaruchnułaś ziamlica.

Pan siłaŭ niabiesnych z nami — Boh Jakubaŭ naš abaronca.

Pajdziecie i ahladajcie sprawy Pana, jakija na ziamli zrabiŭ jon cudu -- spyniajučy wojny až pa kraj ziamlicy.

Pałomić łuk i skryšyć aružža — i zasłony ŭ ahni papalić.

Uspakojciesia i pahlańcie, što ja Boh waš — uzwyšany mižy narodaŭ i ŭzwyšany na ziamlicy.

Pan siłaŭ niabiesnych z nami — Boh Jakubaŭ naš abaronca.

Chwała Ajcu i Synu i Duchu Światomu — jak było spradwieku, ciapier i zaŭsiody i na wieki viečny. — Amen.

Prad wočy Twaje, Boža...

Prad wočy Twaje, Boža, hrech kładziom swoj siańnia — i z karaj, što dastaniem, robim paraŭnańnie.

Kali-ž paznajem dobra, što my narabili, — to mała jašče cierpim, bo bolš zasłužyli.

Ciažejšym sto razoŭ jość naša hrašeńnie, — jak dana Taboju za hrech naš ciarpieńnie.

Karu za hrech swoj dobra my znajem, — adnak-ža kinuć hrašyć jašče nie žadajem.

Ad kary Twajej, Boža, siańnia my biaz siły, — adnak-ža nia kidajem hrašyć, Boža miły!

Ciarpieńniem duša naša zabita,— a hrašeńniem adnak-ža nikoli nia syta.

Ad żdzieku nam užo ledź-ledź žywiecža — adnak-ža hrech zaŭsiody z nami astajecca.

Ty doŭha ždžeš zwarotu, my nia chočam hladzieci, — kali-ž nas karaješ, nia možam ściarpieci.

Pad karaj my hałosim, što błaha zrabili,—a pa kary zabywajem, ab čym hałasili.

Kali mieč Twoj nad saboju bačym, mnoha abiacajem, — jak tolki mieč schawaješ, słowa nie spaŭniajem.

Kali Ty nas karaješ, prosim źmiławańnia, — jak pierastanieš, iznoŭ prymušajem Ciabie da karańnia.

Pryjmi nas, bolš nia budziem hrašyć užo, Boža, — bo kali nie paškaduješ, sprawiadliwaść Twaja zhubić nas moža.

Chto tolki zdasca...

Chto tolki zdasca na apieku Božu,
I dumki ščyra ŭ Jaho ruki złoža,
Śmieła toj skaža: maju schowy ŭ Boha,
Znaci nia budu ničoha błahoha.

Bo ŭbaraniŭ Jon mianie ad niawoli,
U złoj napaści nia zhinu nikoli;
Ŭ ciani schawaje Twaich kryllaŭ wiečna,
Pad Jaho wokam budzieš spać biaśpiečna.

Za plačom budzieš Jaho niezdabytym,
Jak za žaleznym akawanym ščytam,
Buduć nia strašny trywoha i strely,
Jakija sieje pryhoda ŭ dzień biely.

Kala Ciabie šmat tysiač hałoŭ laža,
Strašnuju siłu mieč Božy pakaža.
Zhuba napeŭna: wačami swaimi
Pomstu ubačyš nad hrešnymi ŭsimi.

Ty-ž mieŭ nadzieju ŭ Najwyšejšym Tronie,
Što Boh łaskawy ŭsiahdy abaronie:
Ciabie nia čepie błahaja pryhoda,
K tabie nia zyjdzie ŭ twaju chatu škoda.

Buduć ciabie skroź wartawać anieli,
Dzie tolki budzieš—ŭ darozie, ŭ paścieli...
Na rukach buduć nasić, caławieča,
Kab dzie ab kamień noh nie pakalečyŭ.

Budzieš taptaci nahoju adkrytaj
Żwiaroŭ i źmiejaŭ, wužak jadawitych;
Na lwie strašennym siadzieš nieŭznaroku,
I na ahromnym budzieš jeździć smoku.

Čuj, što Boh kaža: chto mianie miłuje,
I majo Imia chto ščyra šanuje,
Ja taho tak-ža wiečna nie zabudu,
Ŭ hory ŭsialakim pamahaci budu;

Wysłuchać hołas taho Ja hatowy,
Z im Ja ŭ pryhodzie, i ŭ mianie jon schowaŭ
Chaj peŭny budzie, peŭny uważeńnia,
I let starejšych i swajho zbaŭleńnia.

———

My chočam Boha.

My chočam Boha, Dziewa Maci,
Swaich dziaciej pasłuchaj zoŭ,
My chočam Boha prasłaŭlaci,
Jamu žyćcio addać i kroŭ.

Bahasławi nas Maci,
Bahasławi naš rod —
My chačam Boha prasłaŭlaci,
Jahony wierny my narod.

Chaj budzie Boh ŭ siamiejnym kole:
Žyćci baćkoŭ, dziciačych snach;
Chaj budzie Jon u knižcy, škole,
U adpačynku, ŭ pracy dniach.
Bahasławi nas i h. d.

My chočam Boha ŭ ščaści, hory,
Zahadach ŭłady, knihach praŭ;
Na poli, horach i na mory
Zakon Jahony kab nastaŭ.
Bahasławi nas i h. d.

My chočam Boha ŭ kožnym stanie,
Jamu piaje krywicki rod:
Rabotnik, sielanin, miaščanie —
Naš Biełaruski ŭwieś narod.
Bahasławi nas i h. d.

My chočam Boha ŭ našym krai,
Miž biełaruskich biednych strech —
U našaj mowie i zwyčai
Nia moža mieci miesca hrech.
Bahasławi nas i h. d.

Chaj budzie Boh u nas zaŭsiody:
U čas wiasiella i ŭ ślazach,
Chwilinach buraŭ i niaŭzhody,
Žyćci spakojnym i ŭ trudach.
Bahasławi nas i h. d.

My chočam Boha, Jaho prawa;
Jaho natchnieńnie — naš pačyn;
Usio žyćcio — Jahona sława;
Jaho zahad — naš kožny čyn.
Bahasławi nas i h. d.

Anioł Panski.

Anioł Panski abwieściŭ Dziewie Maryi i začała z Ducha Światoha.

Prywitana budź, Maryja, poŭnaja łaski, Pan z Taboju, bahasłaŭlena Ty miž žančynaŭ i bahasłaŭlen płod ułońnia Twajho, Jezus. Świataja Maryja, Maci Boža, malisia za nas hrešnych ciapier i ŭ časinu śmierci našaj. Amen.

Woś-ža ja słuha majho Pana, niachaj mnie staniecca pawodle Twajho słowa.

Prywitana budź i h. d.

A Słowa stałasia ciełam i prabywała pamiž nami.

Prywitana budź i h. d.

Wiečny supakoj daj im, Panie, a świetłaść biazustannaja niachaj im świecić. Amen.

(Paŭtarajecca try razy).

Biełaruski Relihijny Himn.

Boža, što kališ narody
Na asobki padzialiŭ
I chacieŭ, kab narod kožny
Mowaj rodnaj hawaryŭ!
Ŭzhlań-ža na narod biazdolny
Biełaruski, što k Tabie
Hołas cichi, padniawolny,
U pakornaj šle malbie.

Aświaci naš rozum wieraj,
I nadzieju ŭ dušu ŭli,
Dy ahoń lubowi ščyraj
Ŭ sercach našych zapali!
Daj, kab zierniatka prabudy
Zalacieła ŭ kožny kut
Biełarusi, kab usiudy
Uzyjšło i tam i tut.

Kab runieła, wypływała,
Krasawała, naliło
I, naśpieŭšy, ŭ tok niamała
Umałotu pryniasło.
Pamažy nam, Boža miły,
Prabudzicca da žyćcia,
Udziali parady, siły,
Kab nia źbilisia z pućcia.

Dyk žywi-ž Ty i krasujsia,
Naša Maci, Biełaruś,
Da krajoŭ čužych raŭnujsia,
Jšci dziaciej k sabie prymuś.
Chaj biarucca da raboty,
Dom narodny budawać,
I bahaciacca u cnoty,
Kab paśla im raj dastać.

